

ЗАТВЕРДЖУЮ

**ректор Національного університету
«Одеська юридична академія»**

професор

Олег ТОДОЩАК

ВИСНОВОК

Національного університету «Одеська юридична академія» щодо дисертації Радковської Ірини Сергіївни на тему «Суб'єкти кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» (тема дисертації затверджена Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» 02.12.2020, протокол № 3)

Витяг

**з протоколу засідання фахового семінару кафедри кримінального права
Національного університету «Одеська юридична академія»
№ 16 від 29 травня 2024 року**

Присутні:

завідувач кафедри кримінального права, д.ю.н., доцент Степаненко О.В.;
професор кафедри кримінального права, д.ю.н., професор Стрельцов Є.Л.;
професор кафедри кримінального права, д.ю.н., професор Туляков В.О.;
професор кафедри кримінального права, д.ю.н., доцент Коломієць Ю.Ю.;
професор кафедри кримінального права, д.ю.н., доцент Полянський Є.Ю.;
професор кафедри кримінального права, к.ю.н.,
доц. Мирошніченко Н.А. – *науковий керівник*;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент Колодін Д.О.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент Хімченко С.А.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент Чугуніков І.І.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент Горбачова І.М.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент Берш А.Я.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент Бойченко В.П.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н. Абакіна-Пілявська Л.М.;

доцент кафедри кримінального права, к.ю.н. Гуменюк В.В.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент Кузьмін Е.Е.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент Тімофєєва Л.Ю.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н. Ободовський О.В.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н. Оцяця А.С.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н. Тавлуй О.В.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н. Хільченко А.С.;
доцент кафедри кримінального права, доктор філософії в галузі «Право»
Агапова К.В.;
асистент кафедри кримінального права, доктор філософії в галузі «Право»
Камінський П.В.;
асистент кафедри кримінального права Павлова О.С.;
лаборант кафедри кримінального права Ніконова Д.І.;
лаборант кафедри кримінального права Коваль В.А.

З присутніх 5 докторів юридичних наук та 13 кандидатів юридичних наук (докторів філософії в галузі «Право») – фахівці за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження Радковської І.С. на тему «Суб'єкти кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту», поданого на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» щодо рекомендації до разового публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Доповідь здобувачки ступеня вищої освіти доктора філософії Радковської Ірини Сергіївни на тему «Суб'єкти кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту», поданої на здобуття вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Доповідачка обґрунтувала актуальність обраної теми, визначила мету, завдання, методологію дисертаційного дослідження, охарактеризувала його об'єкт та предмет, виклала науково-практичну значимість роботи, надала відомості щодо впровадження результатів дослідження.

Обґрунтовуючи вибір теми дисертаційного дослідження, здобувачка зазначає, що безпека функціонування транспорту є частиною національної безпеки країни, стан розвитку транспорту відображає рівень цивілізації суспільства, а, отже, актуалізує формування державної політики з убезпечення руху та експлуатації транспорту, охорони життя та здоров'я учасників даних суспільних відносин, власності, довкілля та інших суспільних відносин в Україні.

Охорона суспільних відносин у сфері безпеки руху та експлуатації транспорту об'єктивно обумовлюється сучасною системою чинників, що

включає діяльність: суб'єктів, відповідальних за безпечну експлуатацію транспортних засобів; суб'єктів, відповідальних за нагляд і контроль за безпекою руху транспортних засобів; суб'єктів, відповідальних за безпечну експлуатацію середовища руху; суб'єктів, відповідальних за зниження шкоди; суб'єктів-учасників дорожнього руху, а також самі транспортні засоби та їх технічні характеристики й зовнішнє середовище. Тим не менш, домінуючим у цій системі залишається людський фактор, який у кримінальному праві має чітке визначення – суб'єкт кримінального правопорушення.

Сучасний етап розвитку вітчизняного кримінального права визначається сталим науковим інтересом до питань, пов'язаних із суб'єктами кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту. Попри те, що у чинному КК України законодавець уперше в історії розвитку вітчизняного кримінального законодавства надав визначення поняття суб'єкта кримінального правопорушення, розкрив зміст окремих його ознак, кількість дискусійних питань від цього не зменшується.

Актуальність обраної теми дослідження полягає у тому, що кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту мають дуже специфічні склади, котрі під час кримінально-правової характеристики потребують урахування низки особливостей.

Попри значну кількість робіт таких вчених, як: С.С. Аветисян, А.В. Андрушко, П.П. Андрушко, Л.В. Багрій-Шахматов, М.І. Бажанов, Д.О. Балобанова, Д.В. Бараненко, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.М. Бурдін, С.Є. Дідик, О.О. Дудоров, С.А. Зворигіна, О.Ф. Кістяківський, В.І. Касинюк, Д.О. Колодін, Ю.Ю. Коломієць, О.В. Коротюк, С.Я. Лихова, Р.Л. Максимович, П.С. Матишевський, В.О. Меркулова, Н.А. Мирошніченко, Н.М. Мирошніченко, В.А. Мисливий, О.О. Михайлов, В.О. Навроцький, А.С. Осадча, Т.О. Павлова, Ю.А. Пономаренко, В.В. Сташис, О.В. Степаненко, Є.Л. Стрельцов, О.В. Тавлуй, С.А. Тарарухін, Т.Ю. Тарасевич, В.Я. Тацій, В.О. Туляков, В.В. Устименко, М.І. Хавронюк, С.А. Хімченко, І.І. Чугуніков, Н.С. Юзікова, у яких порушуються окремі проблеми суб'єктів кримінальних правопорушень, низка питань, пов'язаних із суб'єктами даних кримінальних правопорушень, лишилася не дослідженою. Більшість наукових праць, присвячених кримінальним правопорушенням проти безпеки руху та експлуатації транспорту та їх суб'єктам, розроблялася у минулому столітті, в умовах інших суспільних відносин. Актуальність і практична значущість даного дисертаційного дослідження обумовлюються також застосуванням кримінального законодавства України, створеного в нових соціально-історичних умовах, з урахуванням сучасних досягнень вітчизняної та зарубіжної теорії і практики кримінального права та кримінології, активним розвитком транспортної інфраструктури, а також необхідністю інтеграції до національної кримінально-правової політики міжнародних та європейських стандартів забезпечення безпеки руху та експлуатації транспорту.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження спрямоване на реалізацію положень: Концепції

реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1209-р.; Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, ухваленої Законом України від 18.03.2004 № 1629-IV; Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 25.08.2015 № 501/2015.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до планів Південного регіонального центру Національної академії правових наук України: № 148/3-Б «Регіональна юридична наука: сучасні завдання» на 2019-2024 роки та № 86/16 «Актуальні напрямки розвитку юридичної науки для подальшого розвитку регіонів України» на 2013-2018 роки; науково-дослідної роботи кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія» «Стан, тенденції та перспективи розвитку кримінального права у XXI столітті» на 2016-2020 роки як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» на 2016-2020 роки (державний реєстраційний номер 0116U001842); науково-дослідної роботи кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія» «Тendenції та напрями сучасного розвитку кримінального права» на 2021-2025 роки.

Тему дисертації затверджено Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» від 02 грудня 2020 року (протокол № 3).

Мета і завдання дослідження. Метою даної роботи є комплексне кримінально-правове дослідження суб'єктів кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту, а також формулювання пропозицій щодо удосконалення вітчизняного кримінального законодавства про відповідальність за кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Для досягнення цієї мети у дисертаційному дослідженні вирішуються такі **завдання**:

1. Проаналізувати положення щодо загальних суб'єктів кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту.
2. Дослідити історію становлення спеціального суб'єкта кримінального правопорушення.
3. Дослідити функції спеціальних суб'єктів кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту.
4. Надати загальну характеристику спеціальних суб'єктів та визначити їх ключові ознаки.
5. Дослідити наявні класифікації спеціальних суб'єктів та запропонувати власну класифікацію.
6. Проаналізувати положення щодо спеціальних суб'єктів кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту та сформулювати відповідні пропозиції щодо їх вдосконалення.

7. Дослідити проєкт КК України у частині регулювання кримінальної відповідальності за правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту та сформулювати відповідні пропозиції щодо її вдосконалення.

8. Проаналізувати кримінальне законодавство низки зарубіжних держав, які входять до складу ЄС (Королівство Нідерландів, Федеративна Республіка Німеччина та Республіка Польща), ТРАСЕКА (Азербайджан, Вірменія, Грузія, Казахстан, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан), а також Республіки Молдова, яка, як і Україна, отримала статус кандидата на вступ до ЄС, виявити положення, відсутні у вітчизняному законодавстві, та надати пропозиції щодо їх можливої імплементації.

9. Сформулювати та обґрунтувати узагальнені пропозиції щодо вдосконалення кримінально-правової охорони відносин у сфері безпеки руху та експлуатації транспорту.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що забезпечують кримінально-правову охорону безпеки руху та експлуатації транспорту.

Предмет дослідження – суб'єкти кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Методи дослідження підібрані з урахуванням поставлених мети та завдань, а також об'єкта і предмета дослідження, і включають наступні: діалектичний (за допомогою якого встановлено зміст основних категорій та визначено необхідний термінологічний інструментарій); формально-юридичний (дозволив проаналізувати зміст елементів та ознак юридичних складів порушення правил безпеки руху та експлуатації транспорту за КК України та зарубіжних держав); історико-правовий (дозволив розглянути історичні особливості формування норм, які регулюють відповідальність за порушення правил безпеки руху та експлуатації транспорту в Україні); догматичний (використовувався у всіх розділах – при тлумаченні окремих понять, термінів); аналітичний (застосовувався у всіх розділах, коли необхідно було обґрунтувати, довести, спростувати ті або інші погляди); статистичний (застосовувався для аналізу й узагальнення емпіричної інформації, що стосується теми дослідження); порівняльно-правовий (використовувався у всіх розділах дисертації з метою виявлення спільного та відмінного у нормах національного кримінального права і законодавства України та зарубіжних держав, що передбачають відповідальність за порушення правил безпеки руху та експлуатації транспорту); моделювання (використовувався при формулюванні пропозицій щодо внесення змін до чинного КК України). Названі методи дослідження використовувалися в роботі у взаємозв'язку і взаємозалежності, що забезпечило повноту, всебічність та об'єктивність дослідження, достовірність отриманих наукових результатів.

Нормативну базу дослідження становлять: Конституція України, чинний КК України 2001 року, КК УСРР 1922 року, КК УСРР 1927 року, КК УРСР 1960 року, КУпАП, ЦК України, інші нормативно-правові акти, а також кримінальне законодавство зарубіжних держав, зокрема: Азербайджану,

Вірменії, Грузії, Іспанії, Казахстану, Латвії, Молдови, Нідерландів, Німеччини, Польщі, Таджикистану, Туркменістану, Узбекистану.

Емпіричну базу дослідження склали аналіз та узагальнення статистичних та аналітичних даних Міністерства внутрішніх справ України, Офісу Генерального прокурора України за останні 10 років, а також матеріалів національної судової практики (близько 200 судових рішень) та рішень ЄСПЛ.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дане дисертаційне дослідження є першим в Україні спеціальним комплексним дослідженням особливостей суб'єктів кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту в умовах оновленого кримінального законодавства та євроінтеграційних процесів.

Наукова новизна дослідження розкривається у наступних положеннях, висновках та пропозиціях:

вперше:

здійснено аналіз кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту з точки зору їх класифікації за загальним та спеціальним суб'єктом, а також за видами кримінальних правопорушень (кримінальні проступки та злочини);

запропоновано комплексні зміни до чинного КК України щодо вдосконалення кримінально-правової охорони суспільних відносин у сфері безпеки руху та експлуатації транспорту з урахуванням кращих практик деяких зарубіжних держав;

аргументовано ідею запровадження до чинного КК України легального визначення поняття стану сп'яніння, класифікації стану алкогольного сп'яніння на: 1) легке алкогольне сп'яніння, 2) алкогольне сп'яніння середнього ступеня та 3) сильне алкогольного сп'яніння, а також можливості застосування примусового лікування до осіб, які страждають на алкоголізм, наркоманію, токсикоманію, що не виключає осудності;

визначено необхідність запровадження у чинному КК України відповідальності за залишення місця ДТП за умови наявності потерпілої особи;

вироблено підхід до вдосконалення покарань суб'єктів кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту, зокрема: надано пропозиції передбачити можливість застосування довічного позбавлення права керувати транспортними засобами за конкретно визначені злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту, які характеризуються підвищеним ступенем суспільної небезпечності, з обов'язковим переглядом цього покарання на предмет можливості його заміни на позбавлення права керувати транспортними засобами на певний строк через 25 років відбуття покарання; запропоновано визначити обставини, які обтяжують та пом'якшують покарання за деякі кримінальні правопорушення (ст. 286 КК України);

удосконалено:

ідею про легальне визначення поняття кваліфікації кримінальних правопорушень;

вчення про спеціальну (професійну) та вікову осудність та запропоновано надання легального визначення останньої;

наукове розуміння функцій спеціальних суб'єктів кримінальних правопорушень;

набуло подальшого розвитку:

питання щодо місця кримінального правопорушення, яке полягає у протиправному заволодінні транспортним засобом, в Особливій частині КК України;

дослідження питання історії становлення вчення про спеціальних суб'єктів.

Все це дало змогу запропонувати нові кримінально-правові норми та зміни у редакції чинних кримінально-правових норм, які передбачають відповідальність суб'єктів за кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що викладені у дисертаційному дослідженні положення можуть бути використані у:

науково-дослідній діяльності – при розробці напрямів подальшого вдосконалення кримінального права з формуванням основних засад попередження кримінально-протиправних посягань;

правотворчій діяльності – при підготовці змін та доповнень до чинного кримінального законодавства України;

правозастосовній діяльності – отримані висновки можуть використовуватися судовими і правоохоронними органами як рекомендації щодо здійснення профілактичних заходів та застосування окремих норм кримінального права;

навчальному процесі – при проведенні занять із загальної та особливої частин кримінального права, спецкурсів (Акт впровадження Національного університету «Одеська юридична академія»; Акт впровадження Південного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Одеса));

правовиховній діяльності – при впровадженні положень існуючої кримінально-правової ідеології у правосвідомість фахівців та громадян у цілому.

Особистий внесок здобувача. Дисертація становить самостійне дослідження, висновки та пропозиції, викладені в дисертації, становлять особистий здобуток автора.

У статті, підготовленій у співавторстві з Н.А. Мирошніченко, здобувачем зазначено, що встановлення ознак спеціального суб'єкта кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту потребує вивчення значного масиву нормативно-правових актів (міжнародних договорів, законів України та підзаконних актів), які регламентують суспільні відносини у галузі транспорту, а також відповідної судової практики та наукової літератури; проаналізовано значення категорії спеціальної (професійної) осудності для суб'єктів кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Наукові ідеї та висновки, що належать співавтору опублікованої наукової праці, у дисертації не використовувалися.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційного дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія», висвітлені у доповідях на науково-практичних конференціях: всеукраїнській студентській науковій конференції «Верховенство права очима правників-початківців» (28 листопада 2015 року, м. Одеса); VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Закарпатські правові читання» (21-23 квітня 2016 року, м. Ужгород); всеукраїнській конференції молодих вчених та студентів «Аеро-2016. Космічне та повітряне право» (24 листопада 2016 року, м. Київ); міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Актуальні проблеми теорії кримінальної законотворчості та практики правозастосування» (27 грудня 2016 року, м. Одеса); на міжнародній науково-практичній конференції «Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) (17 червня 2022 року, м. Одеса); міжнародній науково-практичній конференції «Завдання кримінального права в умовах надзвичайного стану», присвяченій 25-річчю утворення Національного університету «Одеська юридична академія» (9 грудня 2022 року, м. Одеса); V Всеукраїнській науково-практичній конференції «Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні» (10 грудня 2021 року, м. Львів); круглому столі «Кримінальна юстиція в Україні: реалії та перспективи» (23 вересня 2022 року, м. Львів); міжнародній науково-практичній конференції «Кримінальна юстиція сучасної України: виклики та перспективи», присвяченій до 75-річчя д.ю.н., проф. Ю. П. Аленіна (20 листопада 2021 року, м. Одеса); міжнародній науковій конференції «Проблеми впровадження нового Кримінального кодексу в правову систему України» (07 квітня 2021 року, м. Харків); круглому столі «Кримінальна юстиція в Україні: реалії та перспективи» (11 червня 2021 року, м. Львів); міжнародній науково-практичній конференції «Кримінально-правова правотворчість: визначення та значення» (28 травня 2021 року, м. Одеса); круглому столі «Необережні кримінальні правопорушення: проблеми теорії та практики» (28 січня 2022 року, м. Київ); науково-практичній конференції «Юридичні новели під час воєнного стану» (13 червня 2022 року, м. Харків); Всеукраїнській науковій конференції молодих вчених «Сталий розвиток суспільства та держави: сучасні виклики та перспективи розвитку» (18 листопада 2022 року, м. Одеса); міжнародній науково-практичній конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень» (19 травня 2023 року, м. Одеса); VII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні» (8 грудня 2023 року, м. Львів); Одеській науково-практичній конференції «Консервативно-

ліберальні ідеї Одеської школи кримінального права» (24 листопада 2023 року, м. Одеса); міжнародній науково-практичній конференції «Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів» (26 квітня 2024 року, м. Одеса).

Публікації. Основні результати дослідження, що містяться в дисертації, відображено у 27 наукових публікаціях, з яких 3 статті опубліковано в наукових фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, а також у 19 тезах доповідей на науково-практичних конференціях, симпозіумах, засіданнях круглих столів.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (347 найменувань) та додатків (56 додатків). Загальний обсяг дисертації становить 332 сторінки, із них основного тексту – 193 сторінки.

По закінченню доповіді Радковської І.С. присутніми поставлені такі запитання:

Доцент кафедри кримінального права, к.ю.н. Колодін Д.О. запитав, які статистичні дані використовував автор?

Радковська І.С. відповіла, що нею було досліджено дані офіційної статистичної звітності Офісу Генерального прокурора України та Міністерства внутрішніх справ України за останні 10 років.

Завідувач кафедри кримінального права, д.ю.н., доцент Степаненко О.В. запитала, чи вивчала автор кримінальне законодавство зарубіжних держав на предмет кримінальної відповідальності за транспортні кримінальні правопорушення, вчинені у стані сп'яніння?

Радковська І.С. відповіла, що вона вивчала законодавство зарубіжних держав на предмет зазначеного питання та встановила, що законодавство деяких зарубіжних держав, наприклад, Республіки Молдова, містить легальне визначення стану сп'яніння. Окрім того, автором було виявлено, що низка зарубіжних держав визначає стан сп'яніння, починаючи з показника 0,5 проміле (Республіка Польща). Зазначене допомогло автору розробити пропозиції щодо змін до чинного КК України.

Доцент кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент Горбачова І.М. запитала, чи вивчав автор законодавство зарубіжних держав на предмет застосування примусового лікування до осіб, які страждають на алкоголізм, наркоманію, токсикоманію, що не виключає осудності?

Радковська І.С. відповіла, що нею було вивчено законодавство низки зарубіжних держав на предмет застосування примусового лікування до осіб, які страждають на алкоголізм, наркоманію, токсикоманію, що не виключає осудності, та на підставі проведеного дослідження запропоновано використання зарубіжного досвіду для вдосконалення вітчизняного

кримінального законодавства шляхом внесення відповідних змін до ст. 21 чинного КК України.

Професор кафедри кримінального права, д.ю.н., професор Туляков В.О. запитав, чи вивчав автор практику ЄСПЛ щодо «права на надію» засудженого у контексті пропозиції автора застосовувати довічне позбавлення права керувати транспортними засобами за певні злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту?

Радковська І.С. відповіла, що нею вивчалася практика ЄСПЛ, зокрема рішення у справах «Баранов та інші проти України» (Заява № 15027/20 та 3 інші заяви) від 20.05.2021, «Борисенко та інші проти України» (Заява № 19102/20 та 5 інших заяв) від 15.04.2021, «Дембо та інші проти України» (Заява № 2778/18 та 46 інших заяв) від 11.03.2021, «Манойлов та інші проти України» (Заява № 21845/20 та 3 інші заяви) від 10.06.2021, «Лопата та інші проти України» (Заява № 84210/17 та 23 інші заяви) від 10.12.2020, «Петухов проти України № 2» (Заява № 41216/13) від 12.03.2019, «Полторацький проти України» (Заява № 11551/13) від 22.04.2021, «П'ятаченко та інші проти України» (Заяви № 22851/20 та 2 інші заяви) від 15.04.2021, «Русанду проти України» (Заява № 23047/20) від 01.04.2021, «Старишко проти України» (Заява № 61839/12) від 15.10.2020, «Фарзієв та інші проти України» (Заява № 63747/14 та 23 інші заяви) від 01.04.2021, «Чистяков та інші проти України» (Заява № 46896/18 та 3 інші заяви) від 10.06.2021, та пояснила, що пропозиція запровадити довічне позбавлення права керувати транспортними засобами за певні злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту передбачає обов'язковий перегляд судом на предмет можливості заміни позбавленням права керувати транспортними засобами на певний строк через 25 років відбуття покарання.

Після відповідей на запитання виступив **науковий керівник** – професор кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент **Мирошниченко Наталія Анатоліївна**.

Науковий керівник зазначив, що в цілому дисертанту вдалося повністю виконати поставлені у дослідженні завдання завдяки використанню сукупності загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, зокрема: діалектичного, системно-структурного методів, методу системного аналізу, статистичного та порівняльно-правового методів. З метою отримання достовірних та об'єктивних результатів дослідження всі методи використовувалися у взаємозв'язку та взаємозалежності.

Дисертація має наукову новизну, оскільки в ній запропоновано якісно новий підхід до особливостей кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту з точки зору їх класифікації за загальним та спеціальним суб'єктом, а також за видами кримінальних правопорушень (злочини та кримінальні проступки), в умовах оновленого кримінального законодавства та євроінтеграційних процесів. Також автором

запропоновано комплексні зміни до чинного КК України щодо вдосконалення кримінально-правової охорони суспільних відносин у сфері безпеки руху та експлуатації транспорту з урахуванням кращих практик деяких зарубіжних держав. Зокрема, автор пропонує запровадити до чинного КК України легальне визначення поняття стану сп'яніння, а також класифікацію стану алкогольного сп'яніння на: 1) легке алкогольне сп'яніння, 2) алкогольне сп'яніння середнього ступеня та 3) сильне алкогольне сп'яніння, а також передбачити можливість застосування примусового лікування до осіб, які страждають на алкоголізм, наркоманію, токсикоманію, що не виключає осудності. Також визначено потребу запровадження у чинному КК України відповідальності за залишення місця ДТП за умови наявності потерпілої особи та вироблено підхід до вдосконалення покарань суб'єктів кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту, зокрема: надано пропозиції передбачити можливість застосування довічного позбавлення права керувати транспортними засобами за конкретно визначені злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту, які характеризуються підвищеним ступенем суспільної небезпечності, з обов'язковим переглядом цього покарання на предмет можливості його заміни на позбавлення права керувати транспортними засобами на певний строк через 25 років відбування покарання; запропоновано визначити обставини, які обтяжують та пом'якшують покарання за деякі кримінальні правопорушення (ст. 286 КК України).

Радковською І.С. повністю виконано індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план. У процесі роботи з-підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи Радковська І.С. проявила себе як наполегливий, здібний та вдумливий дослідник. На належному рівні та своєчасно виконувала індивідуальний навчальний план, має високі оцінки.

Науковим керівником зазначено, що дисертація Радковської І.С. «Суб'єкти кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є самостійним науковим дослідженням, яке відповідає встановленим вимогам та може бути рекомендоване до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

У обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, доцент Степаненко О.В., яка надала високу оцінку дисертації, кількості та характеру досліджених у ній питань, ґрунтовності дослідження, вдалості та значущості висновків, відмітила слушність пропозицій та рекомендацій. Відзначила відображення основних положень дисертації у публікаціях Радковської І.С. Зазначила, що дисертація Радковської І.С. на тему «Суб'єкти кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Доктор юридичних наук, професор Туляков В.О. підкреслив актуальність теми, значущість проблематики для теорії та практики, вдалу архітектоніку роботи, правильне розкриття питань, вказаних у роботі, повне досягнення мети та завдань дослідження. Вказав, що дисертація Радковської І.С. на тему «Суб'єкти кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту», подана на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є завершеним та якісним дослідженням, що містить наукові положення та науково обґрунтовані результати у галузі науки кримінального права, та може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, доцент Колодін Д.О. відмітив високий науковий рівень дослідження, актуальність, повноту висновків. Вказав, що дисертація Радковської І.С. на тему «Суб'єкти кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, доцент Горбачова І.М. відзначила високий рівень дослідження, його ґрунтовність, високий рівень володіння здобувачем матеріалом. Вказала на окремі дискусійні питання, які носять рекомендаційний характер. Дисертація Радковської І.С. на тему «Суб'єкти кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, відповідає вимогам і може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, доцент Бойченко В.П. відзначив обґрунтованість та повноту викладених основних наукових положень та доцільність використання розроблених теоретико-методологічних засад і практичних рекомендацій. Дисертація Радковської І.С. на тему «Суб'єкти кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, відповідає вимогам і може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Узагальнюючи результати обговорення, дисертацію Радковської І.С. на тему «Суб'єкти кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту» можна рекомендувати до захисту.

На основі результатів обговорення присутніх на засіданні вирішили запропонувати такий

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертації
Радковської Ірини Сергіївни на тему «Суб'єкти кримінальних
правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Обґрунтування вибору теми дослідження. Безпека функціонування транспорту є частиною національної безпеки країни, стан розвитку транспорту відображає рівень цивілізації суспільства, а, отже, актуалізує формування державної політики з убезпечення руху та експлуатації транспорту, охорони життя та здоров'я учасників даних суспільних відносин, власності, довкілля та інших суспільних відносин в Україні.

Охорона суспільних відносин у сфері безпеки руху та експлуатації транспорту об'єктивно обумовлюється сучасною системою чинників, що включає діяльність: суб'єктів, відповідальних за безпечну експлуатацію транспортних засобів; суб'єктів, відповідальних за нагляд і контроль за безпекою руху транспортних засобів; суб'єктів, відповідальних за безпечну експлуатацію середовища руху; суб'єктів, відповідальних за зниження шкоди; суб'єктів-учасників дорожнього руху, а також самі транспортні засоби та їх технічні характеристики й зовнішнє середовище. Тим не менш, домінуючим у цій системі залишається людський фактор, який у кримінальному праві має чітке визначення – суб'єкт кримінального правопорушення.

Сучасний етап розвитку вітчизняного кримінального права визначається сталим науковим інтересом до питань, пов'язаних із суб'єктами кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту. Попри те, що у чинному КК України законодавець уперше в історії розвитку вітчизняного кримінального законодавства надав визначення поняття суб'єкта кримінального правопорушення, розкрив зміст окремих його ознак, кількість дискусійних питань від цього не зменшується.

Актуальність обраної теми дослідження полягає у тому, що кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту мають дуже специфічні склади, котрі під час кримінально-правової характеристики потребують урахування низки особливостей.

Попри значну кількість робіт таких вчених, як: С.С. Аветисян, А.В. Андрушко, П.П. Андрушко, Л.В. Багрій-Шахматов, М.І. Бажанов, Д.О. Балобанова, Д.В. Бараненко, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.М. Бурдін, С.Є. Дідик, О.О. Дудоров, С.А. Зворигіна, О.Ф. Кістяківський, В.І. Касинюк, Д.О. Колодін, Ю.Ю. Коломієць, О.В. Коротюк, С.Я. Лихова, Р.Л. Максимович, П.С. Матишевський, В.О. Меркулова, Н.А. Мирошніченко, Н.М. Мирошніченко, В.А. Мисливий, О.О. Михайлов, В.О. Навроцький, А.С. Осадча, Т.О. Павлова, Ю.А. Пономаренко, В.В. Сташис, О.В. Степаненко, Є.Л. Стрельцов, О.В. Тавлуй, С.А. Тарарухін, Т.Ю. Тарасевич, В.Я. Тацій, В.О. Туляков, В.В. Устименко, М.І. Хавронюк, С.А. Хімченко, І.І. Чугуніков, Н.С. Юзікова, у яких порушуються окремі проблеми суб'єктів кримінальних правопорушень, низка питань, пов'язаних із суб'єктами даних кримінальних правопорушень, лишилася не дослідженою. Більшість наукових праць, присвячених кримінальним правопорушенням проти безпеки руху та експлуатації транспорту та їх суб'єктам, розроблялася у минулому столітті, в умовах інших суспільних відносин. Актуальність і практична значущість даного дисертаційного дослідження обумовлюються

також застосуванням кримінального законодавства України, створеного в нових соціально-історичних умовах, з урахуванням сучасних досягнень вітчизняної та зарубіжної теорії і практики кримінального права та кримінології, активним розвитком транспортної інфраструктури, а також необхідністю інтеграції до національної кримінально-правової політики міжнародних та європейських стандартів забезпечення безпеки руху та експлуатації транспорту.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження спрямоване на реалізацію положень: Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1209-р.; Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, ухваленої Законом України від 18.03.2004 № 1629-IV; Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 25.08.2015 № 501/2015.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до планів Південного регіонального центру Національної академії правових наук України: № 148/3-Б «Регіональна юридична наука: сучасні завдання» на 2019-2024 роки та № 86/16 «Актуальні напрямки розвитку юридичної науки для подальшого розвитку регіонів України» на 2013-2018 роки; науково-дослідної роботи кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія» «Стан, тенденції та перспективи розвитку кримінального права у XXI столітті» на 2016-2020 роки як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» на 2016-2020 роки (державний реєстраційний номер 0116U001842); науково-дослідної роботи кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія» «Тendenції та напрями сучасного розвитку кримінального права» на 2021-2025 роки.

Тему дисертації затверджено Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» від 02 грудня 2020 року (протокол № 3).

Мета і завдання дослідження. Метою даної роботи є комплексне кримінально-правове дослідження суб'єктів кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту, а також формулювання пропозицій щодо вдосконалення вітчизняного кримінального законодавства про відповідальність за кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Для досягнення цієї мети у дисертаційному дослідженні вирішуються такі ***завдання:***

1. Проаналізувати положення щодо загальних суб'єктів кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту.
2. Дослідити історію становлення спеціального суб'єкта кримінального правопорушення.
3. Дослідити функції спеціальних суб'єктів кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

4. Надати загальну характеристику спеціальних суб'єктів та визначити їх ключові ознаки.

5. Дослідити наявні класифікації спеціальних суб'єктів та запропонувати власну класифікацію.

6. Проаналізувати положення щодо спеціальних суб'єктів кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту та сформулювати відповідні пропозиції щодо їх вдосконалення.

7. Дослідити проєкт КК України у частині регулювання кримінальної відповідальності за правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту та сформулювати відповідні пропозиції щодо її вдосконалення.

8. Проаналізувати кримінальне законодавство низки зарубіжних держав, які входять до складу ЄС (Королівство Нідерландів, Федеративна Республіка Німеччина та Республіка Польща), ТРАСЕКА (Азербайджан, Вірменія, Грузія, Казахстан, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан), а також Республіки Молдова, яка, як і Україна, отримала статус кандидата на вступ до ЄС, виявити положення, відсутні у вітчизняному законодавстві, та надати пропозиції щодо їх можливої імплементації.

9. Сформулювати та обґрунтувати узагальнені пропозиції щодо вдосконалення кримінально-правової охорони відносин у сфері безпеки руху та експлуатації транспорту.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що забезпечують кримінально-правову охорону безпеки руху та експлуатації транспорту.

Предмет дослідження – суб'єкти кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Методи дослідження підібрані з урахуванням поставлених мети та завдань, а також об'єкта і предмета дослідження, і включають наступні: діалектичний (за допомогою якого встановлено зміст основних категорій та визначено необхідний термінологічний інструментарій); формально-юридичний (дозволив проаналізувати зміст елементів та ознак юридичних складів порушення правил безпеки руху та експлуатації транспорту за КК України та зарубіжних держав); історико-правовий (дозволив розглянути історичні особливості формування норм, які регулюють відповідальність за порушення правил безпеки руху та експлуатації транспорту в Україні); догматичний (використовувався у всіх розділах – при тлумаченні окремих понять, термінів); аналітичний (застосовувався у всіх розділах, коли необхідно було обґрунтувати, довести, спростувати ті або інші погляди); статистичний (застосовувався для аналізу й узагальнення емпіричної інформації, що стосується теми дослідження); порівняльно-правовий (використовувався у всіх розділах дисертації з метою виявлення спільного та відмінного у нормах національного кримінального права і законодавства України та зарубіжних держав, що передбачають відповідальність за порушення правил безпеки руху та експлуатації транспорту); моделювання (використовувався при формулюванні пропозицій щодо внесення змін до чинного КК України). Названі методи дослідження використовувалися в роботі у взаємозв'язку і взаємозалежності, що

забезпечило повноту, всебічність та об'єктивність дослідження, достовірність отриманих наукових результатів.

Нормативну базу дослідження становлять: Конституція України, чинний КК України 2001 року, КК УСРР 1922 року, КК УСРР 1927 року, КК УРСР 1960 року, КУпАП, ЦК України, інші нормативно-правові акти, а також кримінальне законодавство зарубіжних держав, зокрема: Азербайджану, Вірменії, Грузії, Іспанії, Казахстану, Латвії, Молдови, Нідерландів, Німеччини, Польщі, Таджикистану, Туркменістану, Узбекистану.

Емпіричну базу дослідження склали аналіз та узагальнення статистичних та аналітичних даних Міністерства внутрішніх справ України, Офісу Генерального прокурора України за останні 10 років, а також матеріалів національної судової практики (близько 200 судових рішень) та рішень ЄСПЛ.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дане дисертаційне дослідження є першим в Україні спеціальним комплексним дослідженням особливостей суб'єктів кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту в умовах оновленого кримінального законодавства та євроінтеграційних процесів.

Наукова новизна дослідження розкривається у наступних положеннях, висновках та пропозиціях:

вперше:

здійснено аналіз кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту з точки зору їх класифікації за загальним та спеціальним суб'єктом, а також за видами кримінальних правопорушень (кримінальні проступки та злочини);

запропоновано комплексні зміни до чинного КК України щодо вдосконалення кримінально-правової охорони суспільних відносин у сфері безпеки руху та експлуатації транспорту з урахуванням кращих практик деяких зарубіжних держав;

аргументовано ідею запровадження до чинного КК України легального визначення поняття стану сп'яніння, класифікації стану алкогольного сп'яніння на: 1) легке алкогольне сп'яніння, 2) алкогольне сп'яніння середнього ступеня та 3) сильне алкогольного сп'яніння, а також можливості застосування примусового лікування до осіб, які страждають на алкоголізм, наркоманію, токсикоманію, що не виключає осудності;

визначено необхідність запровадження у чинному КК України відповідальності за залишення місця ДТП за умови наявності потерпілої особи;

вироблено підхід до вдосконалення покарань суб'єктів кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту, зокрема: надано пропозиції передбачити можливість застосування довічного позбавлення права керувати транспортними засобами за конкретно визначені злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту, які характеризуються підвищеним ступенем суспільної небезпечності, з обов'язковим переглядом цього покарання на предмет можливості його заміни на позбавлення права керувати транспортними засобами на певний строк через 25 років відбуття

покарання; запропоновано визначити обставини, які обтяжують та пом'якшують покарання за деякі кримінальні правопорушення (ст. 286 КК України);

удосконалено:

ідею про легальне визначення поняття кваліфікації кримінальних правопорушень;

вчення про спеціальну (професійну) та вікову осудність та запропоновано надання легального визначення останньої;

наукове розуміння функцій спеціальних суб'єктів кримінальних правопорушень;

набуло подальшого розвитку:

питання щодо місця кримінального правопорушення, яке полягає у протиправному заволодінні транспортним засобом, в Особливій частині КК України;

дослідження питання історії становлення вчення про спеціальних суб'єктів.

Все це дало змогу запропонувати нові кримінально-правові норми та зміни у редакції чинних кримінально-правових норм, які передбачають відповідальність суб'єктів за кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що викладені у дисертаційному дослідженні положення можуть бути використані у:

науково-дослідній діяльності – при розробці напрямів подальшого вдосконалення кримінального права з формуванням основних засад попередження кримінально-протиправних посягань;

правотворчій діяльності – при підготовці змін та доповнень до чинного кримінального законодавства України;

правозастосовній діяльності – отримані висновки можуть використовуватися судовими і правоохоронними органами як рекомендації щодо здійснення профілактичних заходів та застосування окремих норм кримінального права;

навчальному процесі – при проведенні занять із загальної та особливої частин кримінального права, спецкурсів (Акт впровадження Національного університету «Одеська юридична академія»; Акт впровадження Південного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Одеса));

правовиховній діяльності – при впровадженні положень існуючої кримінально-правової ідеології у правосвідомість фахівців та громадян у цілому.

Особистий внесок здобувача. Дисертація становить самостійне дослідження, висновки та пропозиції, викладені в дисертації, становлять особистий здобуток автора.

У статті, підготовленій у співавторстві з Н.А. Мирошніченко, здобувачем зазначено, що встановлення ознак спеціального суб'єкта кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту потребує

вивчення значного масиву нормативно-правових актів (міжнародних договорів, законів України та підзаконних актів), які регламентують суспільні відносини у галузі транспорту, а також відповідної судової практики та наукової літератури; проаналізовано значення категорії спеціальної (професійної) осудності для суб'єктів кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Наукові ідеї та висновки, що належать співавтору опублікованої наукової праці, у дисертації не використовувалися.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційного дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія», висвітлені у доповідях на науково-практичних конференціях: всеукраїнській студентській науковій конференції «Верховенство права очима правників-початківців» (28 листопада 2015 року, м. Одеса); VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Закарпатські правові читання» (21-23 квітня 2016 року, м. Ужгород); всеукраїнській конференції молодих вчених та студентів «Аеро-2016. Космічне та повітряне право» (24 листопада 2016 року, м. Київ); міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Актуальні проблеми теорії кримінальної законотворчості та практики правозастосування» (27 грудня 2016 року, м. Одеса); на міжнародній науково-практичній конференції «Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) (17 червня 2022 року, м. Одеса); міжнародній науково-практичній конференції «Завдання кримінального права в умовах надзвичайного стану», присвяченій 25-річчю утворення Національного університету «Одеська юридична академія» (9 грудня 2022 року, м. Одеса); V Всеукраїнській науково-практичній конференції «Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні» (10 грудня 2021 року, м. Львів); круглому столі «Кримінальна юстиція в Україні: реалії та перспективи» (23 вересня 2022 року, м. Львів); міжнародній науково-практичній конференції «Кримінальна юстиція сучасної України: виклики та перспективи», присвяченій до 75-річчя д.ю.н., проф. Ю. П. Аленіна (20 листопада 2021 року, м. Одеса); міжнародній науковій конференції «Проблеми впровадження нового Кримінального кодексу в правову систему України» (07 квітня 2021 року, м. Харків); круглому столі «Кримінальна юстиція в Україні: реалії та перспективи» (11 червня 2021 року, м. Львів); міжнародній науково-практичній конференції «Кримінально-правова правотворчість: визначення та значення» (28 травня 2021 року, м. Одеса); круглому столі «Необережні кримінальні правопорушення: проблеми теорії та практики» (28 січня 2022 року, м. Київ); науково-практичній конференції «Юридичні новели під час воєнного стану» (13 червня 2022 року, м. Харків); Всеукраїнській науковій конференції молодих вчених «Сталий розвиток суспільства та держави: сучасні виклики та перспективи розвитку» (18 листопада 2022 року, м. Одеса);

міжнародній науково-практичній конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів ХХІ століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень (19 травня 2023 року, м. Одеса); VII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні» (8 грудня 2023 року, м. Львів); Одеській науково-практичній конференції «Консервативно-ліберальні ідеї Одеської школи кримінального права» (24 листопада 2023 року, м. Одеса); міжнародній науково-практичній конференції «Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів» (26 квітня 2024 року, м. Одеса).

Публікації. Основні результати дослідження, що містяться в дисертації, відображено у 27 наукових публікаціях, з яких 3 статті опубліковано в наукових фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, а також у 19 тезах доповідей на науково-практичних конференціях, симпозиумах, засіданнях круглих столів.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (347 найменувань) та додатків (56 додатків). Загальний обсяг дисертації становить 332 сторінки, із них основного тексту – 193 сторінки.

Список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію матеріалів дисертації:

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Miroshnichenko Natalya, Radkovska Iryna. Subjects of Criminal Offences in the Field of Traffic Safety and Operation of Water Transport. *Підприємництво, господарство і право*. 2022. № 1. С. 80-88. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2022.1.13>

2. Радковська І.С. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту за КК ФРН. *Актуальні проблеми держави і права*. Одеса: видавничий дім «Гельветика», 2023. № 100. С. 118-126. DOI <https://doi.org/10.32782/apdp.v100.2023.14>

3. Радковська І.С. Суб'єкти кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту за законодавством деяких країн-членів ТРАСЕКА. *Право і суспільство*. 2024. № 1. Т. 2. С. 387-391. DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.1.2.58>

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Садолінська І. С. Категорія спеціального суб'єкта у кримінальному праві. *Верховенство права очима правників-початківців: матеріали Всеукр. студент. наук. конф. (Одеса, 28 листопада 2015 р.)*. 2015. Т. 3. С. 168-170.

2. Садолінська І. С. Співвідношення спеціального суб'єкта злочину та

юридичної особи. *Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Ужгород, 21-23 квітня 2016 р.)*. Ужгородський національний університет; За заг. ред. В.І. Смоланки, О.Я. Рогача, Я.В. Лазура. Ужгород: Аутодор-Шарк, 2016. С. 436-440.

3. Садолінська І. С. Суб'єкти злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту. *АЕРО-2016. Повітряне і космічне право: Матеріали Всеукраїнської конференції молодих учених і студентів, м. Київ, Національний авіаційний університет, 24 листопада 2016 р.* Тернопіль: Вектор, 2016. Т. 2. С. 184-186.

4. Садолінська І. С. Проблема дискримінації за ознаками статі та віку у системі покарань за Кримінальним кодексом України. *Актуальні проблеми теорії кримінальної законотворчості та практики правозастосування: матеріали Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Одеса, 27 груд. 2016 р.)*: відпов. ред. д.ю.н., професор В. О. Туляков, упор.: В. О. Туляков, Ю. Ю. Коломієць, О. В. Степаненко. НУ«ОЮА», Каф. крим. прав., Одеський місцевий осередок ГО «Всеукраїнська асоціація кримінального права». Одеса, 2016. С. 209-214.

5. Садолінська І. С. Суб'єкти злочинів у сфері транспорту. *Юридична газета*. 2018. № 26 (628). С. 12-13. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/subekti-zlochiv-u-sferi-transportu.html>

6. Radkovska Iryna. Responsibility for Criminal Offences in the Field of Water Transport According to Criminal Legislation of Ukraine. *The Ukrainian Journal of Business Law*. 2021. No. 1-2 (19) P. 28-29.

7. Мирошніченко Н. А., Радковська І. С. Деякі питання щодо суб'єкта кримінального правопорушення за проектом Кримінального кодексу України. *Матеріали міжнародної наукової конференції «Проблеми впровадження нового Кримінального кодексу в правову систему України» (м. Харків, 07 квітня 2021 року)*. Харків «Право», 2021. С. 98.

8. Радковська І. С. Дія Кримінального кодексу України у просторі (за проектом нового Кримінального кодексу України). *Кримінальна юстиція сучасної України: виклики та перспективи : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присв. до 75-річчя д.ю.н., проф. Ю. П. Аленіна (м. Одеса, 20 лист. 2021 р.)*; відп. ред.: Л. І. Аркуша, О. О. Торбас, В. А. Завтур; НУ «ОЮА». Одеса, 2021. С. 254-259.

9. Радковська І.С. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту. *Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Львів, 10 грудня 2021 р.)*; за заг. ред. І. В. Красницького. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 290-294.

10. Радковська І.С. Щодо поняття спеціальної (професійної) осудності. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Кримінально-правова правотворчість: визначення та значення» (м. Одеса, 28 травня 2021 року)*. Одеса, 2021. С. 242.

11. Радковська І. С. Суб'єкт кримінально протиправного діяння за

кримінальними кодексами України та Республіки Польща: порівняльна характеристика. *Матеріали круглого столу «Кримінальна юстиція в Україні: реалії та перспективи»* (м. Львів, 11 червня 2021 року). Львів, 2021. С. 72-77.

12. Радковська І. С. Необережні кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту. *Збірник тез круглого столу «Необережні кримінальні правопорушення: проблеми теорії та практики»* (м. Київ, 28 січня 2022 року). Київ, 2022. С. 117-124.

13. Радковська І. С. Деякі новели Особливої частини Кримінального кодексу України. *Збірник тез доповідей та наукових повідомлень учасників науково-практичної конференції «Юридичні новели під час воєнного стану»* (м. Харків, 13 червня 2022 року). Харків, 2022. С. 32-34.

14. Радковська І. С. Співвідношення понять «спеціальний суб'єкт» та «спеціальна (професійна) осудність». *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття»* (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права): у 2 т.: матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.); за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 344-346.

15. Радковська І. С. Визначення піратства у міжнародних актах та кримінальному законодавстві України: порівняльний аналіз. *Кримінальна юстиція в Україні: реалії та перспективи: матеріали Круглого столу* (23 вересня 2022 року); упор. І.В. Гловюк, Н.Р. Лащук, В.В. Навроцька, І.Р. Серкевич, Н.І. Устрицька. Львів: Львівський державний -університет внутрішніх справ, 2022. С. 75-78.

16. Радковська І.С. Неповнолітні як суб'єкти кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту. *Матеріали всеукраїнської наукової конференції молодих вчених «Сталий розвиток суспільства та держави: сучасні виклики та перспективи розвитку»* (м. Одеса, 18 листопада 2022 року). Одеса, 2022. С. 197-201.

17. Радковська І.С. Тенденції щодо кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту в умовах воєнного стану. «Завдання кримінального права в умовах надзвичайного стану». *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю утворення Національного університету «Одеська юридична академія»*. Одеса, 9 грудня 2022 року. Укладачі: Є. Л. Стрельцов, В. П. Кедик. Відп. редактор Є. Л. Стрельцов. Одеса: ПРЦ НАПрН України, НУ «ОЮА», 2022. С. 113-116.

18. Радковська І.С. Кримінальні проступки проти безпеки руху та експлуатації транспорту. *Альманах наукових праць «Новітні кримінально-правові дослідження – 2023»*. Миколаїв: «Іліон», 2023. С. 89-97.

19. Радковська І. С. До питання відповідальності та покарання за деякі кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту. *Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів ХХІ століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень: у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 19 травня 2023 р.);

за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. Т. 2. С. 265-268.

20. Радковська. І. С. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту за КК ФРН. Консервативно-ліберальні ідеї Одеської школи кримінального права: матеріали Одеської наук.-практ. конф. (м. Одеса, 24 лист. 2023 р.); відп. ред. проф. Ю. Ю. Коломієць. Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 227-232.

21. Мирошниченко Н.А., Радковська І.С. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені у стані сп'яніння. Збірник матеріалів VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні» (м. Львів, 8 грудня 2023 року). Львів, 2023. С. 556-560.

Особистий внесок дисертанта. Дисертаційна робота є власним авторським дослідженням, у якому наукові положення, висновки та пропозиції обґрунтовано самостійно в результаті опрацювання значної кількості джерел монографічного, нормативно-правового, правозастосовного характеру, в тому числі судової практики та зарубіжного досвіду.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана сучасною науковою мовою, стиль викладання відповідає прийнятному у науковій літературі й забезпечує легкість та доступність сприйняття наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження.

Відповідність дисертації вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Загальний висновок. Враховуючи викладене, вважаємо, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Радковської Ірини Сергіївни на тему «Суб'єкти кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту» відповідає спеціальності 081 «Право», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (в редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 року № 502), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (зі змінами від 31 травня 2019 р. № 759) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами) та рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

У результаті відкритого голосування учасники засідання фахового семінару в кількості 25 осіб подали голоси «за». Ніхто із учасників фахового семінару не проголосував «проти» рекомендації дисертаційної роботи Радковської І.С. до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Радковської Ірини Сергіївни на тему «Суб'єкти кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту», представленій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Радковської Ірини Сергіївни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (в редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (зі змінами від 31 травня 2019 р. № 759) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

3. Рекомендувати дисертацію Радковської Ірини Сергіївни на тему «Суб'єкти кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

4. Запропонувати Вченій раді Національного університету «Одеська юридична академія» персональний склад разової спеціалізованої вченої ради з правом прийняття до розгляду та проведення публічного захисту дисертації Радковської Ірини Сергіївни на тему «Суб'єкти кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту», зокрема:

1. **Голова ради** – Степаненко Оксана Василівна, д.ю.н., доцент, завідувач кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія»

Рецензенти:

2. Туляков Вячеслав Олексійович, д.ю.н., професор, професор кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія»;

3. Колодін Денис Олексійович, к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія».

Офіційні опоненти:

4. Балобанова Дар'я Олександрівна, д.ю.н., професор, професор кафедри кримінального права і кримінології Львівського державного університету внутрішніх справ.

5. Павлова Тетяна Олександрівна, к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінального права, кримінального процесу та криміналістики Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова.

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук (докторів філософії в галузі «Право») за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 21; проти – немає; утримались – немає.

**Головуючий на засіданні,
завідувач кафедри кримінального права
Національного університету
«Одеська юридична академія»,
доктор юридичних наук, доцент**

Оксана СТЕПАНЕНКО